

Osmaniye Yahya Mazlum Halk Eğitim Merkezi'nde Bulunan Dokuma Atölyesinde Dokunan Düz Dokuma Örnekleri

Samples of Flat Weaving Woven in The Kilim Weaving Workshop at Osmaniye Yahya Mazlum Public Education Center

Semra KILIÇ KARATAY

Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Aksaray, Türkiye

Geliş Tarihi/Received: 24.01.2024
Revizyon Talebi/Revision: 04.04.2024
Requested: 04.04.2024
Son Revizyon/Last Revision: 04.06.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 05.09.2024
Yayın Tarihi/Publication Date: 25.09.2024

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Semra Kılıç KARATAY
E-mail: semra.kilic@hotmail.com

Cite this article as: Karatay, K. S. (2024). Samples of Flat weaving woven in the kilim weaving Workshop at Osmaniye Yahya Mazlum Public Education Center. *Art and Interpretation*, 44, p. 79-88.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Öz

Düz dokuma örnekleri desenli veya desensiz dokunabilmektedir. Desenler genellikle dokuma yapılırken farklı atkı ipliklerinin kullanılması ile elde edilmektedir. Düz dokumalarda desen farklı renkteki atkı ipliklerinin cicim veya zili tekniğinde olduğu gibi çözgü üzerine sarılması ile oluşturulduğu gibi atkıların ilikli veya diğer kilim dokuma tekniklerinde olduğu gibi motifin bitiş yerinden dönmesi veya birbiri ile geçiş yapması ile de elde edilebilmektedir. Dokumalar eski zamanlarda genel olarak evlerde yapılmaktaydı. Son yıllarda il ve ilçelerde daha çok meslek edindirme adı altında resmi kurumlarca açılan kurslarda dokuma sanatı devam ettirilerek hem canlılığını korumakta hem de gelecek nesillere aktarılmaktadır. Çalışmada konu olarak Osmaniye Yahya Mazlum Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğünde dokunan düz dokuma örnekleri olan kilim ve cicim gibi örnekleri ele alınmış olup kullanılan malzemeler, kaliteleri ve dokuma amaçlarına dair bilgiler toplanmıştır. Alan çalışması olarak belirlenen araştırma da ses kaydı, video çekimi ve sözlü görüşmeler yapılarak elde edilen dokumalar görselleri ile birlikte çalışma içerisinde verilerek elde edilen bilgilerin literatüre girmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dokuma, Osmaniye, Kilim, İp, Çözgü

ABSTRACT

Plain weaving samples can be woven with or without patterns. Patterns are generally obtained by using different weft threads while weaving. In plain weaving, the pattern can be obtained by wrapping weft threads of different colors on the warp, as in the cicim or zili technique, as well as by turning the wefts from the end of the motif or interlacing with each other, as in buttonhole or other kilim weaving techniques. In ancient times, weaving was generally made at home. In recent years, the art of weaving is continued in the courses opened by official institutions under the name of providing more professions in provinces and districts, and it both preserves its vitality and is transferred to future generations. In the study, plain weaving samples such as kilim and cicim, which are woven in Osmaniye Yahya Mazlum Public Education Center Directorate, were discussed and information about the materials used, their quality and weaving purposes were collected. In the research, which is determined as a field study, it is aimed to transfer the information obtained in the study together with the visuals of the weavings obtained by audio recording, video shooting and oral interviews.

Keywords: Weaving, Osmaniye, Rug, Thread, Warp

Giriş

Dokuma sanatı yüzyıllardır insanoğlunun ısınmasında, ikamet ettikleri ev, çadır veya barınaklarda yer ve duvar yaygısı olarak kullanılan en önemli günlük eşyalardan biri olmuştur.

Dokumalar halı ve düz dokuma olmak üzere farklı gruplarda incelenebilmektedir. Havlı olarak dokunan halı dokumaların ömrü düz dokuma örneklerine göre daha uzun olduğu görüşü yaygındır. Düz dokumalar kilim, cicim veya zili gibi farklı tekniklerle dokunabilmektedir. Düz dokumalarda dokuma ismini dokunduğu teknikten almaktadır.

Göçebe hayatının vazgeçilmez olan kilimler, dokuyucunun duygularını, düşüncelerini, yanlışlarını, yüreğini yansıtan toplumsal bir değerdir. Kilimler, kullanım alanları ve dokuma teknikleri dışında ayrıca bir sembol olarak da kullanılmıştır (Sağ, 2012, s: 117).

İnsanoğlu yaşadığı dönemlerde doğanın tüm kaynaklarından yararlanarak ihtiyaçlarını karşılamışlardır.

El sanatlarımızda insanların ihtiyacı sonucu ortaya çıkmış daha sonra sanat dallarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Toplumlar tarafından icra edilen el sanatları gelenekselleştirilerek gelecek nesillere aktarılmıştır.

Geleneksel anlamda el emeğine dayalı üretimde üretimi yapan, (ürünü emeği ile üreten) o alanda toplumsal ve mesleki anlamda bir statü kazanmış ve bu nedenle el sanatı ürün olarak anılan üretimde, ürün - üreten ilişkisi ürüne yansımıştır. (Öztürk, 2005: 71)

Gelenekler, geçmişten alınan birikimlerin yaşanılan dönem şartlarına uygun olarak devam ederek geleceğe aktarımıdır. Süreç içerisinde gelişerek çevre şartlarına göre değişimler gösteren el sanatları, ortaya çıktığı toplumun duygularını, sanatsal beğenilerini ve kültürel özelliklerini yansıtarak "geleneksel" niteliklerini kazanırlar (Beğiç, 2017, s: 19).

Ait olduğu bölgelere ve dönemlere göre çeşitlilik gösteren dokuma, ait olduğu kültürü yansıtmasıyla birlikte o toplumun sanat ve estetik değerinin yanı sıra kültürel yapısını, gelenek ve göreneklerini yansıtmaktadır (Öngen, 2016: 60).

Dokuma teknikleri, kullanılan araçlara göre üç grupta incelenir. Bunlar çarpana dokumaları, kirkitli dokumalar ve mekikli dokumalardır. Kirkitli dokumalar; düz ve havlı dokumalar diye kendi arasında ayrılırken, mekikli dokumalar ise bezayağı, dimi ve saten örgülerinden meydana gelmektedir (Üner ve Akpınarlı, 2019, s:135).

Halı ve kilim dokumacılığı nesilden nesle aktarılmış ve bugünde varlığını koruyabilen bir sanatımızdır. Kültür tarihimize baktığımızda kendi içinde dönemlere ayrılmakta olup her dönemin dokumalarının desen ve renk kompozisyonu bakımından zenginliğini gösteren dokuma örnekleri bize tarihimiz ve kültürümüz hakkında önemli bilgiler vermektedir (Kılıç Karatay, 2021 s:8).

Düz dokuma örnekleri desenli veya desensiz dokunabilmektedir. Desenler genellikle dokuma yapılırken farklı atkı ipliklerinin kullanılması ile elde edilmektedir. Düz dokumalarda desen; farklı renkteki atkı ipliklerinin motifi bitiş yerinden dönmesi veya birbiri ile geçiş yapması ile elde edilebilmektedir.

Anadolu'da, dokuma teknikleri arasında en yaygın kullanılan kilim dokumadır. Kilim terimi, desenlere bağlı kalarak atkı ve çözgü iplik sistemleriyle dokunan bir dokuma türüdür (Uğurlu, 1997, s: 1009).

Dokumacılık, yapıldığı bölgenin sosyo kültürel ve sosyo ekonomik şartlara göre biçimlenir. Geleneksel el sanatları örneklerinden olan dokumacılık sanatı Anadolu'nun kendine özgü özellikleriyle ve farklı kültürlerle beslenmektedir (Yeşilbaş, 2011: 112).

Yurdumuzda düz dokuma yüzyıllardır yapılmaktadır. Dokumalar ilk zamanlarda aile ekonomisine katkı sağlayan önemli gelir kaynaklarından olduğu için her evde dokuma yapılmakta idi. İş bulma imkanının az olduğu dönemlerde icra edilen maddi olarak getiri sağlayan önemli sanat dallarımızdan olduğu bilinmektedir. Fakat zamanla gelişen teknoloji, sanayileşme gibi etkenler sonucunda iş

bulma alanlarının genişlemesi, daha az zaman isteyen iş alanlarına insanların yönelmesi ve kadınların özellikle farklı alanlarda iş bulma oranının yükselmesi ile dokuma yapan kişilerde sayının önemli derece de azaldığı görülmektedir. Günümüzde eskiye göre önemini yitiren dokuma sanatımız daha çok kırsal alan olarak bilinen köy ve kasabalarda yapılmaktadır. Nedeni iş imkanlarının il ve ilçe merkezlerine göre daha az olmasıdır.

El sanatlarına olan ihtiyacın azalması, satışı durdurmuş, bunun sonucu olarak ise usta çırak ilişkisi altında bu el sanatlarını öğrenme talebini oldukça düşürmüştür (Berkli, Zencirkıran, 2019: 48). Geleneksel el sanatlarının yaşatılması, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için hem dünyada hem de Türkiye'de önemli çabaların olduğu bilinmektedir (Mercin, 2010: 92).

El dokumacılığının yok olup gitmemesi için öncelikle üretilen ürünlerin iç ve dış pazarda tanıtımlarının en iyi şekilde yapılması ve bu ürünlere üreticiyi üretime teşvik edecek düzeyde bir Pazar payı sağlamak gerekmektedir. Çünkü el dokumalarının üretimi zaman alan ve sınırlı miktarlarda üretilen özel ürünlerdir (Önlü, 2010: 58)

Dokumalar evlerde, atölyelerde veya resmi kurumlar tarafından açılan kurslarda yıllardır dokunmaktadır. Evlerde dokumalar bitme noktasına gelse de özel kişi veya şirketlere ait dokuma atölyeleri devam etmektedir. Resmi kurumlarda yıllardır meslek edindirme adı altında dokuma ve diğer el sanatları kurslarına önem verilmekte her yıl düzenli olarak farklı branşlarda kurslar açılmaktadır Açılan kurslarda Usta öğreticiler belli bir sayıya ulaşan öğrenci sayısına göre kurslar açarak yeni ustalar yetiştirmektedir. Yıllardır el sanatları kurslarına önem vererek gelecek nesillere aktarma çabası içerisinde bulunan belli başlı resmi kurumlar arasında halk eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezleri ve belediyelere ait meslek edindirme kursları yer almaktadır. Bu kurslar öncelikle valilikten onay alınması ve belli öğrenci sayısına ulaşılması durumunda belediyenin, halk eğitim merkezi veya çıraklık eğitim merkezi bünyesinde açılmaktadır. Kursların yerlerini yine kurumlar belirlemekte olup farklı bina veya iskan yerlerinde olduğu gibi kendi binası içerisinde de açılabilir.

Yıllardır sanatlarımızın yaşatılması konusunda büyük emek veren halk eğitim merkezlerine Osmaniye Halk Eğitim Merkezi örnek verilebilir. Halk eğitim merkezince açılan birbirinden farklı kurslarla insanlara eğitim hakkı verilerek bir meslek sahibi olma şansı verilmektedir. Bu meslek dallarına halk eğitim merkezi binasında açılan ve 1960 yılından beri talep gören dokuma kursu önemli örnekler arasında yer almaktadır. Özellikle kadınların meslek edinme, maddi kazanç elde etme, dokuma ürünlerine olan ihtiyacın karşılanması açısından halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar önemlidir.

Osmaniye 24 Ekim 1996 yılında il olmuştur. Adana'ya bağlı ilçe iken Yahya Mazlum Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü ilk olarak 1968 yılında Hükümet Konağında açılmış daha sonra farklı kiralık binalar-

da hizmet vermiş bugün ise kendi binasında hizmet vermektedir. Örgün olarak eğitim veren merkezin amacı hiç eğitim görmemiş veya belli bir seviyeye kadar eğitim almış bireylere yaşamları boyunca gerekli olan bilgi, beceri ve bireylerin isteği doğrultusunda mesleklerde ustalık kazandırarak meslek edindirmek olup eğitimleri genellikle örgün olarak devam etmektedir. Bireylere edindirilen meslekler sayesinde ekonomik, kültürel ve toplumsal olarak gelişim sağlamak halk eğitim merkezinin amaçları arasındadır.

Osmaniye halk eğitim merkezinde 1990 yılından beri aktif olan halı ve kilim dokuma kursları açılmaktadır. Açılan kurslarda dokumacılar kızlarının, oğullarının, evinin ihtiyaçları olan veya sipariş almış oldukları dokumaları yapmaktadırlar. Dokumalarda kullanılan dokuma ipliği, atkı, çözgü veya diğer tüm malzemeler halk eğitim merkezi tarafından ücret karşılığında tedarik edilmektedir.

Dokumalarda kullanılan ipler tamamında yün olup, doğal boyama malzemeleri ile renklendirilmektedir. Öncesinde atölye içerisinde ipler dokumacılar tarafından yapıldığı fakat günümüzde ise hazır olarak dışardan sipariş edilmektedir. Nedeni ise atölyelerde yerlerin dar olması, doğal boyalarda kullanılan malzemelerin pahalı olması ve renklendirilmesinde boyama işleminin çok zaman almasıdır. Dokumalarda kullanılan çözgü, atkı ve dokuma ipleri sipariş olarak getirilmekte ve yine bu işlemlerde halk eğitim merkezi bünyesinde uzman kişiler ilgilenmektedir. Açılan kurslarda resmi olarak görevlendirilen ve ek ders ücret karşılığında derse giren usta öğreticiler bulunmaktadır. Usta öğreticiler sadece Osmaniye Yahya Mazlum Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğünde değil ülkemizde her ilde bulunan resmi kurumlar tarafından açılan kurslarda örgün olarak eğitim veren eğitimciler olarak bilinmektedir.

Dokumaların desenine, kalitesine ve ebatlarına dokuyucular karar vermektedir. Halk eğitim merkezi bünyesinde açılan kurslar atölyelerde devam etmektedir. Dokumalar dokunurken halk eğitim merkezince görevlendirilen usta öğreticiler dokumaların çözgüsü, kalitesi ve desen takibi gibi dokuma öncesi ve dokumaların dokunma süreci ve sonrasında gerekli olan bütün işlemlerle bire bir ilgilenmektedir.

Osmaniye Yahya Mazlum Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğünde Dokunan Dokumalarda Kullanılan Araç Ve Gereçler;

Dokuma Tezgahı: Dokumalar genellikle demir germe tezgahlarda dokunmaktadır. Tezgah dokuma yapmak için çözgülerin atıldığı alt ve üst leventleri olan alettir. Kirkitli dokumalarda germe ve sarma tezgahlar kullanılmaktadır.

Dokuma tezgahları, her iki başında dört köşeli kalınca birer kiriş bulunan ve çözgü iplerinin yerden biraz yüksekte yatay olarak enlemesine gerildiği çerçevelerdir. M.Ö 2000 yılında dikey tezgahlar görülmeye başlar. Fakat bunlar yatay tezgahların yerini tutamamışlardır (Oyman Büken, 2005 s: 66).

Görsel 1.

Dokuma tezgahı (Kılıç Karatay, 2023)

Dokuma tarağı (Kirkit): Halk dilinde kirkit olarak da bilinen dokuma tarağı, dokuma yapılırken desen oluşturmak için atılan desen ipliklerinin sıkıştırılmasında kullanılan dişli metal alettir. Sap kısmı tahta olan kirkitin tamamında metal olan örnekleri de mevcuttur.

Görsel 2.

Dokuma Tarağı (Kirkit) (Kılıç Karatay, 2023)

Dokuma İpi: Dokumalarda desen oluşturmak için kullanılan doğal boyar maddelerle renklendirilen kirmen, çıkırık veya iğ ile eğrilmiş yün iplerdir. Boyanmış kelep halindeki ipler halk dilinde melik diye bilinen küçük yumaklar haline getirilerek kullanılmaktadır.

Görsel 3.

Dokuma ipi kelep hali (Kılıç Karatay, 2023)

Görsel 4.

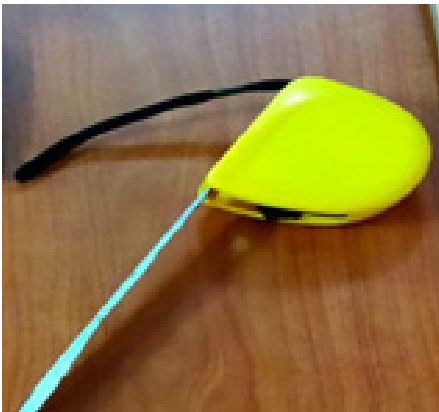
Dokuma ipi atkı (melik) hali (Kılıç Karatay, 2023)

Çözgü: Dokuma tezgahlarında alt ve üst leventlere atılan iki veya bazen de dört katlı olarak bükülmüş iplerdir.

Görsel 5.

Çözgü ipi (Kılıç Karatay, 2023)

Metre: Dokumaların çözülmesi ve sonrasında dokuma esnasında kalitelerini ölçmek için kullanılmaktadır. Metrenin yerine mezura da kullanılmaktadır.

Görsel 6.

Metre (Kılıç Karatay, 2023)

Görsel 7.

Mezura (Kılıç Karatay, 2023)

Osmaniye Yahya Mazlum Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğünde Dokunan Dokuma Örnekleri Ve Genel Özellikleri:

Düz dokuma örnekleri metal germe tezgahlarda dokunmaktadır. Dokuma örnekleri çoğunlukla yer yaygısı, yastık ve çanta olarak dokunmaktadır. Dokumaların kaliteleri on cm olarak incelendiğinde eninde 28, boyunda ise 30 sıra düğüm olup tamamında yün ip kullanılmaktadır. Dokumaların desen kompozisyonunda yöreye ait motiflerin yanısıra farklı bölgelerde dokunan dokuma örneklerindeki motiflerde kullanılarak elde edilen yeni özgün desen tasarımları kullanılmıştır.

Görsel 8.

Örnek 1. Çul dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 1

Dokunduğu Yer: Yahya Mazlum Halk Eğitimi

Ebatları;

En: 85cm **Boy:** 125 cm

Kalite: 28X30

Yöredeki İsmi: Çul

Dokunduğu Yılı: 2015

Hammaddesi: Yün

Kullanılan Motifler: Kúpeli, Kúrt Ağzı, Kartopu.

Türü: Kilim

Görsel 9.

Örnek 2. Çul dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 2

Dokunduğu Yer: Yahya Mazlum Halk Eğitimi

Ebatları;

En:100 cm **Boy:** 165 cm

Kalite: 28X30

Yöredeki İsmi: Çul

Dokunduğu Yıl: 2015

Hammaddesi: Yün

Kullanılan Motifler: Bukağı, Kurt Ağzı, su yol

Türü: Kilim

Görsel 10.

Örnek 3. Çul dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 3

Dokunduğu Yer: Yahya Mazlum Halk Eğitimi

Ebatları;

En: 100 cm **Boy:** 180 cm

Kalite: 28X30

Yöredeki İsmi: Çul

Dokunduğu Yıl: 2020

Hammaddesi: Yün

Kullanılan Motifler: Bukağı, Kurt Ağzı,Pıtrak

Türü: Kilim

Görsel 11.

Örnek 4. Çul dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 4

Dokunduğu Yer: Yahya Mazlum Halk Eğitimi

Ebatları;

En: 90 cm **Boy:** 167 cm

Kalite: 28X30

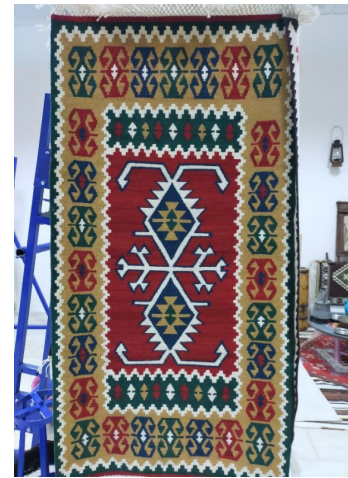
Yöredeki İsmi: Çul

Dokunduğu Yıl: 2020

Hammaddesi: Yün

Kullanılan Motifler: Baklava, elibeline, suyolu

Türü: Kilim

Görsel 12.

Örnek 5. Çul dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 5**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitimi**Ebatları;****En:** 150 cm **Boy:** 200 cm**Kalite:** 28X30**Yöredeki İsmi:** Çul**Dokunduğu Yıl:** 2015**Hammaddesi:** Yün**Kullanılan Motifler:** Kurt Ağzı, Bukağı, Elibelinde**Türü:** Kilim**Görsel 13.**

Örnek 6. Çul dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 6**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitimi**Ebatları;****En:** 140cm **Boy:** 210 cm**Kalite:** 28X30**Yöredeki İsmi:** Çul**Dokunduğu Yıl:** 2019**Hammaddesi:** Yün**Kullanılan Motifler:** Küpeli, Kürt Ağzı, Kartopu.**Türü:** Kilim**Görsel 14.**

Örnek 7. Çul dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 7**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitim**Ebatları;****En:** 120 cm **Boy:** 185 cm**Kalite:** 28X30**Yöredeki İsmi:** Çul**Dokunduğu Yıl:** 2018**Hammaddesi:** Yün**Kullanılan Motifler:** Küpeli, Kürt Ağzı, Kartopu.**Türü:** Kilim**Görsel 15.**

Örnek 8. Yastık dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 8**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitimi**Ebatları;**

En: 50 cm **Boy:** 100 cm

Kalite: 28X30

Yöredeki İsmi: Yastık

Dokunduğu Yıl: 2020

Hammaddesi: Yün

Kullanılan Motifler: Çengel, Kürt Ağzı, Elibelinde

Türü: Kilim

Görsel 16.

Örnek 9. Yolluk dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 9

Dokunduğu Yer: Yahya Mazlum Halk Eğitimi

Ebatları;

En: 85cm **Boy:** 125 cm

Kalite: 28X30

Yöredeki İsmi: Yolluk

Dokunduğu Yıl: 2021

Hammaddesi: Yün

Kullanılan Motifler: Küpeli, Kürt Ağzı, Kartopu.

Türü: Kilim

Görsel 17.

Örnek 10. Yolluk dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 10

Dokunduğu Yer: Yahya Mazlum Halk Eğitimi

Ebatları;

En: 85cm **Boy:** 125 cm

Kalite: 28X30

Yöredeki İsmi: Yolluk

Dokunduğu Yıl: 2021

Hammaddesi: Yün

Kullanılan Motifler: Koç boynuzu, Göz, Çengel

Türü: Kilim

Görsel 18.

Örnek 11. Çanta dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 11

Dokunduğu Yer: Yahya Mazlum Halk Eğitim

Ebatları;

En: 30cm **Boy:** 40 cm

Kalite: 28X30

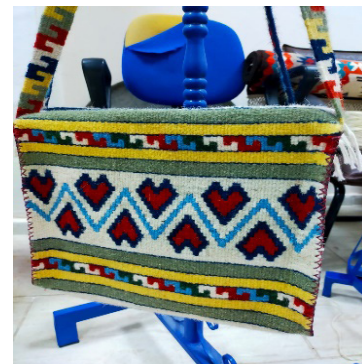
Yöredeki İsmi: Kilim Çanta

Dokunduğu Yıl: 2022

Hammaddesi: Yün

Kullanılan Motifler: Bereket, Koç boynuzu, göz

Türü: Kilim

Görsel 19.

Örnek 12. Çanta dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 12**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitim**Ebatları;****En:** 30cm **Boy:** 40 cm **Kalite:** 28X30**Yöredeki İsmi:** Kilim Çanta**Dokunduğu Yıl:** 2022**Hammaddesi:** Yün**Kullanılan Motifler:** Kalp, su yolu**Türü:** Kilim**Görsel 20.**

Örnek 13. Çanta dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 13**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitim**Ebatları;****En:** 30cm **Boy:** 40 cm **Kalite:** 28X30**Yöredeki İsmi:** Kilim Çanta**Dokunduğu Yıl:** 2022**Hammaddesi:** Yün**Kullanılan Motifler:** Kalp, Çengel, Su yolu**Türü:** Kilim**Görsel 21.**

Örnek 14. Çanta dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 14**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitim**Ebatları;****En:** 40 cm **Boy:** 40 cm**Kalite:** 28X30**Yöredeki İsmi:** Kilim Çanta**Dokunduğu Yıl:** 2022**Hammaddesi:** Yün**Kullanılan Motifler:** Bereket, Çengel, Su yolu**Türü:** Kilim**Görsel 22.**

Örnek 15. Çanta dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 15**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitim**Ebatları;****En:** 30cm **Boy:** 40 cm **Kalite:** 28X30**Yöredeki İsmi:** Kilim Çanta**Dokunduğu Yıl:** 2022**Hammaddesi:** Yün**Kullanılan Motifler:** Bereket, Çengel, Su yolu**Türü:** Kilim**Görsel 23.**

Örnek 16. Çanta dokuma (Kılıç Karatay, 2023)

Örnek 16**Dokunduğu Yer:** Yahya Mazlum Halk Eğitim**Ebatları;****En:** 30 cm **Boy:** 40 cm **Kalite:** 28X30**Yöredeki İsmi:** Kilim Çanta**Dokunduğu Yıl:** 2022**Hammaddesi:** Yün**Kullanılan Motifler:** Göz, Zigzag**Türü:** Kilim**Sonuç**

Düz dokumalar geçmişten günümüze kadar gelen el sanatlarımızdandır. Bu sanatı yaşatabilmek için dokumalar evlerde yapılmasının yanında zamanla kurslarda devam ettirilmiştir. Dokuma kursları genel olarak resmi kurumlarca açılan kurslarda meslek edindirme amaçlı açılmış olup el sanatlarımızın nesillere aktarımı sağlanmaktadır. Kurs açan resmi kurumlar arasında halk eğitim merkezleri de yer almaktadır. Osmaniye Yahya Mazlum Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü de bunlara bir örnektir. Yahya Mazlum Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğünde açılan dokuma kursunda dokunan düz dokuma örnekleri de el sanatlarımızın yaşatılması bakımından önem taşımaktadır. Halk eğitim merkezince açılan kurslarda dokuma yapan dokumacılar hem aile ekonomisine destek sağlamakta hem de evlerinin ihtiyacı olan dokumaları dokumaktadırlar. Dokuma yapan bireyler bazen sipariş üzerine bazen de kendi kız veya oğullarının çeyizi için dokuma yapmaktadırlar. Dokumalar için gerekli olan malzemeler merkezce tedarik edilmekte fakat malzemelerin ücretini dokuma yapan kadınlar ödemektedir. Yapılan dokumalar yer yaygısı, yastık, yolluk ve çanta düz dokuma örnekleridir. Çanta örnekleri daha çok hediye amaçlı dokunmakta ve yoğun talep görmektedir. Dokumaların ham maddesi yündür. Desen elde etmek için kullanılan ipler doğal boyar maddelerle boyanmış hazır ipler kullanılmaktadır. Düz dokuma örneklerinde ilikli kilim ve kilim olarak bilinen bez ayağı tekniği kullanılmaktadır. Dokunan dokumalar sayesinde dokuma sanatı da canlılığını korumaktadır. Kamu veya özel olarak açılan dokuma kurslarının sayısının artırılması, dokuma örneklerinin pazarlanabileceği internet siteleri veya

broşürleri basılarak ülkemize ve dünya pazarına tanıtılmalıdır. Bu tür dokuma kursları dokuma sanatının yaşatılabilmesi ve gelecek nesillere kültür değerlerimizin aktarılabilmesi açısından önemlidir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.**Çıkar Çatışması:** Yazar, çıkar çatışması bildirmemişlerdir.**Finansal Destek:** Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.**Peer-review:** Externally peer-reviewed.**Conflict of Interest:** The author have no conflicts of interest to declare.**Financial Disclosure:** The author declared that this study has received no financial support.**Kaynakça**

- Begiç, H. N. (2017). *Türk keçecilik sanatı*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Berkli, Y. & Zencirkıran, A. (2019). Adıyaman yöresi halı dokumaları. *Sanat Dergisi*, (33), 47-56.
- Büken, O. R. N. Rengin. (2005). El dokumacılığının ve el dokuma tezgâhının tarihçesi, el dokuma tezgâhi çeşitleri. *Sanat Dergisi*, (8), 63-84.
- Karatay, K. S. (2021). Aksaray yöresi halı, kilim, çorap ve patik örneklerinde kullanılan geleneksel motifler. *Sanat ve İkonografi Dergisi*, (1), 7-18.
- Mercin, L. (2010). Geleneksel el sanatlarını yaşatma sorunu ve bir çözüm önerisi: kent müzeleri. *Sanat Dergisi*, (13), 91-95.
- Öngen, A. G. (2016). Çağdaş Türk Kiritli dokuma sanatçıları. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 9(17), 59-69.
- Önlü, N. (2010). Ege bölgesi el dokuma kaynakları. *Sanat Dergisi*, (17), 47-60.
- Öztürk, İ. (2005). Türk el sanatlarının günümüzdeki durumu (tarihçe, sorunlar, öneriler). *Sanat Dergisi*, (7), 67-75.
- Sağ, M. (2012). Bir sembol olarak "Kilim". *Arış Dergisi*, (8), 116-121.
- Uğurlu, A. (1997). "Kilim", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2. Cilt, 1009.
- Üner, İ. & Akpınarlı, H. F. (2019). Geleneksel tekstillerin özellikleri ve çeşitleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (34), 133-145.

Sözlü Görüşme

- Aybar, Aynur (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Cin, Emine (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Cin, Gülsüm (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Çil, Süheyla (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Dadaş, Hürü (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Hayta, Nermin (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Kaya, Muazzez (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Kabasakal, Hayriye (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Küçük, Aynur (11.12.2023). Sözlü görüşme.
- Oğuzhan, Hacer (11.12.2023). Usta öğretici, Sözlü görüşme.
- Uçar, Seher (11.12.2023). Sözlü görüşme.

Structured Abstract

Plain weaving samples can be woven with or without patterns. Patterns are usually obtained by using different weft threads in the process of weaving. In plain weavings, patterns can be created in various ways, such as wrapping different colored weft threads over the warp threads as in the *cicim* (*jijim*) or *zili* (*sili*) techniques, or by turning the weft threads at the end of a motif or interlacing them as in *ilikli kilim* (slit kilim) or other kilim (tapestry) weaving techniques. In recent years, the art of weaving has been continued in the courses opened by official institutions under the name of vocational training in provinces and districts, preserving its vitality and transferring it to future generations. As the subject of the study, such samples as kilim and *cicim*, which are plain weaving samples woven in Osmaniye Yahya Mazlum Public Education Center Directorate, have been discussed and information about the materials used, their quality and weaving purposes have been collected. Plain weavings can be woven with different techniques such as kilim, *cicim* or *zili*. In plain weavings, the weaving takes its name from the technique in which it is woven. Human beings have met their needs by utilizing all the resources of nature during the periods they have lived. Our handicrafts have emerged as a result of the needs of people and then led to the emergence of art branches. Handicrafts performed by societies have been traditionalized and passed on to future generations. Plain weaving has been practiced in our country for centuries. Since weaving was an important source of income contributing to the family economy in the early days, weaving was practiced in every household. It is known that it is one of our important branches of art providing financial income in periods when there is little opportunity to find a job. Today, our weaving art, which has lost its importance compared to the past, is mostly practiced in villages and towns known as rural areas. The reason for this is that job opportunities are less than in provincial and district centers. Weavings have been woven for years in homes, workshops or in courses organized by official institutions. In official institutions, weaving and other handicraft courses have been given importance under the name of vocational training for years, and courses in different branches are opened regularly every year. In the courses opened, expert instructors train new experts by opening courses according to the number of students reaching a certain number. Public education centers, apprenticeship training centers and municipal vocational training courses are among the main official institutions that have been giving importance to handicraft courses for years and trying to transfer them to future generations. Osmaniye Public Education Center is an example of public education centers that have made great efforts to keep our arts alive for years. With different courses opened by the public education centers, people are given the right to education and the chance to have a profession. The weaving courses, which were opened in the public education center building and has been in demand since 1960, are among the important examples of these professions. The courses opened in public education centers are especially important for women to acquire a profession, obtain financial gain and meet the need for weaving products.

The threads used in weaving are all wool and colored with natural dyeing materials. In the past, threads were made by weavers in workshops, but today they are ordered ready-made. The reason is that spaces in workshops are limited, materials used in natural dyes are expensive and the dyeing process takes a lot of time. The warp, weft and weaving threads used in the weavings are brought in as orders and these processes are handled by experts within public education centers. There are expert instructors officially assigned to the courses and teaching for an additional course fee in these courses. Expert instructors are known as trainers who provide formal education not only in Osmaniye Yahya Mazlum Public Education Center Directorate but also in courses opened by official institutions in every province in our country.

Weavers decide on the pattern, quality and size of the weavings. While the weavings are being woven, the expert instructors assigned by the public education center personally take care of all the necessary functions required before and after the weaving process, such as the warp, quality and pattern monitoring of the weavings. Plain weaving samples are woven on metal warping looms. The weaving samples are mostly woven as floor mats, pillows and bags. When the quality of the weavings is examined based on a ten cm weaving sample, there are 28 rows of knots in width and 30 rows in length and wool threads are used throughout. In the pattern composition of the weavings, in addition to the motifs of the region, new original pattern designs obtained by using the motifs in weaving samples woven in different regions have been used. The weavers who weave in the courses opened by the public education center both support their family economy and weave the weavings needed in their homes. The weavers sometimes weave to order and sometimes for the dowry of their own daughters or sons. The materials for weaving are supplied by the center, but weavers pay for the materials. The weavings are plain weaving samples of floor mats, pillows, runners and bags. Bag samples are mostly woven for gift purposes and are in high demand. The raw material of the weavings is wool. The threads used to create the pattern are ready-made threads dyed with natural dyes. In the plain weaving samples, the *bez ayağı* technique known as *ilikli kilim* and kilim is utilized. Due to the weavings woven, the art of weaving has been maintaining its vitality. The number of public or private weaving courses should be increased, and websites or brochures should be published where weaving samples can be marketed and introduced to our country and the world market. Such weaving courses are important in terms of keeping the art of weaving alive and passing on our cultural values to future generations.

The aim is to include the information obtained by audio recording, video shooting and verbal interviews on the research subject titled "Plain Weaving Samples Woven in Osmaniye Yahya Mazlum Public Education Center Weaving Workshop", which is determined as fieldwork, in the literature by providing the weavings with their visuals in the study.